

УДК 336.2.33

М. О. Безгуба,

аспірант кафедри фінансів,

Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

ФІНАНСОВА СКЛАДОВА РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

M. Bezguba,

Post-graduate student at the Department of Finance,

Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv

FINANCIAL COMPONENT OF ECONOMIC DEVELOPMENT REGULATION

У статті обґрунтовано підходи щодо визначення ролі фінансової складової механізму регулювання у забезпеченні економічного розвитку в сучасних умовах. Здійснено аналіз основних його компонентів з урахуванням вітчизняної специфіки. Визначено причини зміни значень показника перерозподілу валового внутрішнього продукту через видаткову частину зведеного бюджету України в період 2006—2015 років. Здійснено аналіз коливань показника податкового навантаження на вітчизняну економіку, охарактеризовано певні особливості податкової політики держави. Запропоновано пріоритетні напрями фінансового регулювання економічного розвитку, в тому числі щодо бюджетного, податкового, монетарного регулювання.

The article substantiates the approaches for defining the role of financial component of regulation mechanism in the economic development in modern conditions.

The analysis of its main components taking into account national specifics has been performed. The reasons of changes in indicator values of GDP redistribution through the expenditure of the consolidated budget of Ukraine in the period 2006—2015 have been identified. The fluctuations in the tax burden on the national economy have been analysed and certain features of the tax policy have been described. The priority areas of financial regulation of economic development, including the budgetary, fiscal, monetary regulation have been identified.

Ключові слова: фінансове регулювання економічного розвитку, бюджетна політика, фінансова політика, монетарна політика.

Key words: financial regulation of economic development, budgetary policy, financial policy, monetary policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних умовах економічних трансформацій важливим є забезпечення передумов для стійкого економічного зростання. Посилення рівня міжнародної конкуренції на ринках збуту товарних груп, структурні особливості вітчизняної економіки зумовлюють необхідність реалізації виваженої фінансової політики, що ґрунтується на підтримці конкурентоспроможності експорту, стимулюванні високотехнологічних укладів економіки. Важливим є створення сприятливих умов для зростання інвестиційної активності, в тому числі за рахунок залучення іноземних інвестицій. Особливого значення набувають питання проведення інституційної модернізації механізмів бюджетної, податкової, митної, грошово-кредитної політики. На сучасному етапі, необхідним є розробка довгострокової стратегії розвитку економіки, яка була б спрямована на якісні зміни її структури та досягнення макроекономічної збалансованості. В процесі формування та реалізації фінансової політики, необхідним є забезпечення умов для відновлення довіри суб'єктів економічних відносин до фінансової системи. Крім того, удосконалення системи фінансового регулювання має здійснюватись з урахуванням особливостей вітчизняної моделі соціально-економічного розвитку та досвіду країн з розвинутою і трансформаційною економікою.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Серед вагомих наукових досліджень зарубіжних вчених у сфері фінансово-економічного регулювання, удосконалення державної фінансової політики можна назвати праці Р. Барро [1], А. Даниленка [2], П. Кругмана, А. Лаффера, Л. Лисяк [3], І. Лук'яненко [4], І. Луніної, І. Лютого, А. Соколовської [5], П. Самуельсона, Е. Хансена, Дж. Хікса, В. Федосова [6], І. Чугунова [7],

С. Юрія та інших. Водночас важливим є поглиблення розуміння ролі фінансового регулювання економіки в сучасних умовах, визначення пріоритетних напрямів фінансової політики на середньострокову перспективу з урахуванням інституційних особливостей вітчизняної економіки.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування ролі фінансової складової механізму державного регулювання економічного розвитку, аналіз основних його складових.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

З метою забезпечення концептуальної єдності дослідження в роботі використано сукупність методів, що ґрунтуються на сучасних теоретико-методологічних підходах, у тому числі порівняння, аналізу, синтезу, теоретичного узагальнення, системний та структурний методи.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Державне регулювання розвитку економіки є вагомою, динамічною складовою фінансового механізму економічного зростання, що спрямований на забезпечення збалансованого розвитку реального та фінансового сектору економіки. На різних етапах становлення системи фінансового регулювання ступінь впливу держави на економічні процеси був різним та супроводжувався зміною форм, методів та важелів управління економікою. Необхідність реалізації механізму фінансового регулювання обумовлена, значною мірою, виконанням державою економічної функції на належному рівні, потребою встановлення та підтримки оптимальної структури національної економіки, виявлення пріоритетних напрямів економічного розвитку, формування і подальшого удосконалення інституційного забезпечення

ня функціонування економіки та соціальної сфери, покращання добробуту населення та надання йому відповідних соціальних послуг, підтримкою достатнього рівня зайнятості населення тощо. Питання формування фінансового механізму економічного розвитку є актуальним та взаємопов'язаним із розширенням функцій, які постають перед державою. Співвідношення між складовими фінансової системи формуються з урахуванням державних та ринкових методів впливу на соціальні та економічні процеси.

Згідно з положеннями сучасної економічної теорії у держави є п'ять обґрунтованих причин щодо використання механізму фінансового регулювання, зокрема: створення та зміцнення правил гри для учасників фінансової системи, підтримка принципу справедливості; захист галузей економіки проти надмірної концентрації учасників та збереження вільної конкуренції; перерозподіл валового національного доходу за допомогою податків і зборів, трансфертів; коригування екстерналій або інших провалів ринку, у тому числі в силу асиметрії інформації; захист інтересів громадян, реалізація соціальної функції держави [1]. Основними формами фінансового регулювання економіки є макроекономічне планування та прогнозування, використання механізму державного замовлення і відповідно регулювання рівня видатків бюджету та підприємств державного сектору економіки, розробка та реалізація державних програм соціально-економічного розвитку.

У процесі формування та реалізації системи фінансового регулювання держава визначає загальний обсяг фінансових ресурсів, їх джерела та напрями використання, забезпечує розвиток інституційного забезпечення механізму регулювання фінансовими методами соціально-економічних процесів. Питання визначення пропорцій фінансового забезпечення галузей суспільного виробництва за рахунок коштів держави, визначення пріоритетів розвитку економіки та соціальної сфери є одним з найбільш важливих у процесі формування та реалізації економічної політики держави [2]. Фінансове регулювання економіки полягає у сукупності взаємовідносин економічних, правових, інституційних фінансових компонентів, пов'язаних з визначенням основних напрямів та пріоритетів податкової, митної, бюджетної, грошово-кредитної, валютної, інвестиційної політики, фінансово-бюджетним плануванням та прогнозуванням, формуванням бюджету, використанням бюджетних коштів та здійсненням контролю за їх виконанням для досягнення відповідних цілей, які стоять перед суспільством на певному етапі розвитку.

Дієвість системи державного фінансового регулювання, значним чином, залежить від рівня наукової обґрунтованості його ролі в розвитку суспільних відносин, а також обраної моделі соціального-економічного розвитку, що визначає ступінь участі держави в управлінні економікою та використанні відповідних інструментів регулювання. Формування механізму державного фінансового регулювання має ґрунтуватись на таких принципах: цілісності, відкритості, прозорості, цілеспрямованості, економічної обґрунтованості, адаптивності, синергізму, комплексності, взаємопов'язаності. Фінансове регулювання є адаптивним інструментом забезпечення економічного, соціального та інших напрямів розвитку суспільства. Необхідним є забезпечення взаємоузгодженості складових механізму державного фінансового регулювання. Рівень дієвості регулювання економічного розвитку, в значній мірі, залежить від бюджетно-податкової та грошово-кредитної політики як базових структурних інструментів регулювання економічних відносин в середині країни. Саме вони визначають особливості та характер трансформаційних процесів економічного розвитку.

Бюджетна політика держави як динамічна система, що розвивається залежно від соціально-економічних потреб суспільства, має задіяти з урахуванням зарубіж-

ного досвіду відповідні регуляторні механізми. Функціональне призначення бюджетної політики є продуктом еволюції ролі та значення держави в суспільно-економічному розвитку. Залежно від показників економіки слід коригувати цілі і завдання бюджетної політики, механізми, інструменти і важелі для їх досягнення з метою ефективного впливу на соціально-економічні процеси. В умовах рецесії бюджетна політика має реалізовувати адаптаційно-регуляторний потенціал з метою виходу на поступове економічне зростання [6]. При цьому бюджетна політика як вагомий інструмент системи державного регулювання економіки повинна спиратися на довгострокову програму економічного і соціального розвитку країни. Бюджетна політика знаходить своє вираження в системі заходів, що здійснюються державними органами влади в сфері доходів та видатків, в політиці країни в області регулювання розмірів бюджетного дефіциту та джерел його фінансування, в принципах побудови взаємовідносин між різними рівнями бюджетної системи. Бюджетна стратегія на середньострокову перспективу повинна орієнтуватися на соціальний та економічний розвиток країни при безумовному врахуванні критеріїв ефективності та результативності бюджетних видатків. Крім того, необхідним є забезпечення структурної оптимізації видаткової частини бюджету до умов економічного розвитку, пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку країни [5].

Визначено, що рівень перерозподілу валового внутрішнього продукту через видаткову частину зведеного бюджету України за період 2006—2015 років збільшився на 2,2 відсоткових пункти, середнє значення цього показника складає 33,4 відсотка. Зростання рівня перерозподілу ВВП через видаткову частину бюджету в період 2009—2013 років викликано необхідністю компенсаторних заходів втрати доходів населення, про що свідчить зростання видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення, реалізації стимулюючих бюджетних заходів та зростання частки видатків на обслуговування державного боргу як в загальній структурі видатків, так і у валовому внутрішньому продукті (табл. 1). Незважаючи на суттєве зростання видатків на обслуговування боргу в 2014—2015 роках, у тому числі і за рахунок девальвації та збільшення видатків на оборону, частка перерозподілу валового внутрішнього продукту дещо знизилась, що обумовлено проведенням заходів із фінансової та макроекономічної стабілізації, в тому числі з урахуванням співпраці держави із Міжнародним Валютним Фондом.

Найвищу питому вагу в валовому внутрішньому продукті відповідно до функціональної класифікації видатків зведеного бюджету становлять видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення, в тому числі пенсіонерів, ветеранів війни і праці, сім'ї, дітей та молоді, безробітних, на випадок непрацездатності. Значення цього показника за аналізований період коливаються від 6,8 відсотка в 2007 році до 10,0 відсотків в 2013 році, а середнє значення даного показника за період 2006—2015 років становить — 8,5 відсотка.

Фінансова політика має бути спрямована на виконання функцій соціального захисту та соціального розвитку, що потребує узгодження цілей соціально-економічного розвитку із цілями фінансової політики, удосконалення середньострокового та впровадження довгострокового механізму планування видатків соціальної сфери, формування показників забезпечення соціальних послуг виходячи із розрахунку необхідних обсягів даних послуг на душу населення. На даному етапі економічних перетворень важливим є оптимізація соціальної інфраструктури відповідно до особливостей та потреб територіальних громад, принципів субсидіарності, економічної обґрунтованості.

Розробка бюджетно-податкової політики з урахуванням циклічності соціально-економічних процесів, бюджетної збалансованості, запровадження системно-

Таблиця 1. Динаміка показників видатків та дефіциту зведеного бюджету України в період 2006—2015 років, %

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Видатки зведеного бюджету, в тому числі:	32,2	31,4	32,6	33,7	34,9	32,0	34,9	34,8	33,4	34,4
на загальнодержавні функції	3,7	3,4	3,3	3,6	4,1	3,8	3,9	4,2	4,9	6,4
на обслуговування боргу	0,6	0,5	0,4	1,0	1,4	1,8	1,7	2,2	3,2	4,4
на оборону	1,2	1,3	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,8	2,6
на соціальний захист та соціальне забезпечення	7,6	6,8	7,8	8,6	9,7	8,0	8,9	10,0	8,8	8,3
Дефіцит зведеного бюджету	0,7	1,1	1,5	4,1	6,0	1,8	3,6	4,4	4,6	1,6

Джерело: розраховано автором на основі даних Державної казначейської служби України та Державної служби статистики.

го оцінювання ступеня досягнення поставлених завдань сприятиме дієвому перетворенню вітчизняної економіки у напрям інноваційної моделі розвитку [7]. Вплив фінансово-бюджетної політики на економічні процеси полягає в стимулюванні внутрішнього попиту для підтримки високого рівня зайнятості та збуту товарів і надання послуг суб'єктами господарювання; розбудові інфраструктури та посилення інноваційної складової економічного розвитку за рахунок інвестиційної діяльності. Сполучення даних напрямів значною мірою і визначає результативність структурних перетворень економіки.

На результативність здійснюваної бюджетної політики впливає якісний рівень розвитку інституційного середовища економіки, економічна кон'юнктура, в тому числі зовнішня, а також визначені пріоритети соціально-економічного розвитку країни. В умовах трансформації економіки, необхідним фактором стимулювання соціально-економічного розвитку є розширення обсягів внутрішнього попиту, що надасть змогу збільшити обсяги замовлень для вітчизняних підприємств, частково компенсувати певні втрати частки обсягів експорту на зовнішніх ринках збуту товарів і послуг, підвищити рівень ділової активності суб'єктів господарювання.

Розширення обсягів внутрішнього попиту здійснюється, в тому числі і за рахунок використання інструментів бюджетного регулювання, зокрема у сфері видаткової частини бюджету, міжбюджетних відносин та бюджетного дефіциту. Обґрунтоване підвищення розмірів соціальних гарантій, з урахуванням економічних можливостей, позитивно впливає на підвищення рівня купівельної спроможності працівників бюджетної сфери та пенсіонерів, що посилює попит на ринках товарів та послуг [4]. Фінансування цільових програм економічного розвитку, капітальних видатків, надання дотацій та субсидювання певних галузей економіки також сприяє економічній активізації. Водночас бюджетна політика у сфері регулювання дефіциту бюджету має враховувати необхідність формування збалансованої бюджетної політики, яка б забезпечувала високий ступінь довіри інвесторів; можливості фінансування дефіциту бюджету на вигідних умовах, що значним чином не впливатимуть на розбалансування бюджету в наступних бюджетних періодах за рахунок стрімко зростаючого обсягу видатків на обслуговування державного боргу, а також потреби його своєчасного погашення. Загалом при формуванні бюджетної політики слід враховувати комплексність взаємозв'язків між її складовими у сфері доходної та видаткової частини, міжбюджетних відносин та їх похідних.

Недоліки бюджетної політики в системі доходів зумовлюють зростання фіскального навантаження на економіку країни, внаслідок чого знаходять свій прояв негативні тенденції та процеси. Податкове навантаження є одним з основних фінансово-бюджетних показників, який суттєво впливає як на дохідну частину бюджетів усіх рівнів, так і на економічні процеси в країні та адміністративно-територіальних одиницях. Від оптимальності визначення величини зазначеного показника залежить обсяг фінансових ресурсів для виконання державою і органами місцевого самоврядування відповідних соціально-економічних функцій, а також темпи еко-

номічного зростання у країні та регіонах. Дослідження питання впливу податкового навантаження на дохідну частину бюджету та економічний розвиток країни і адміністративно-територіальних одиниць є актуальним та необхідним для розробки і реалізації виваженої державної політики у сфері оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності та формування доходів бюджету.

В умовах економічних перетворень податкової системи країни є важливим інструментом фінансового регулювання, від виваженості податкової політики значним чином залежать темпи економічного зростання, показники зовнішньоекономічної діяльності, обсяги залучення інвестиційних ресурсів, пріоритети соціальної політики держави. Розвиток фінансової системи держави супроводжується постійним удосконаленням механізмів стимулювання соціально-економічного розвитку, структурними перетвореннями податкової системи, посиленням дієвості регулюючої функції податків, покращенням якісного рівня планування податкових надходжень. Актуальним є здійснення аналізу динаміки значень показника податкового навантаження на економіку, який є співвідношенням обсягу податкових надходжень до валового внутрішнього продукту країни (рис. 1).

Аналіз даних, представлених на рисунку 1, свідчить про поступове зростання рівня перерозподілу валового внутрішнього продукту через податкову систему: середнє значення даного показника у 2006—2015 роках становило 23,88 відсотка, в тому числі у 2006—2010 роках — 22,78 відсотка, 2011—2015 роках — 24,98 відсотка. Цей висхідний тренд пов'язаний з декількома причинами. По-перше, з 2011 року введено Податковий кодекс, який частково покращив адміністрування податків, було змінено чисельність та структуру податків — відмінено низку податків, що не мали реального фіскального значення, об'єднано певні податки, перенесено рентні платежі з неподаткових у податкові надходження, що в кінцевому підсумку відобразилось на підвищенні значень як частки податкових надходжень у валовому внутрішньому продукті, так і в доходах зведеного бюджету. По-друге, незважаючи на глибокий економічний спад у 2014—2015 роках, та як наслідок зниження прямих податків, в першу чергу податку на прибуток, частка перерозподілу валового внутрішнього продукту через податкову систему не знизилась, що пов'язано з реалізацією низки компенсаторних заходів податкової політики. Зокрема було розширено базу оподаткування щодо податку на доходи фізичних осіб в частині оподаткування пенсій, розмір яких перевищує трикратний розмір мінімальної заробітної плати, запроваджено податок на процентні доходи за депозитами, введено військовий збір; збільшено ставки рентних платежів; збільшено ставки акцизного податку; терміном на один рік — 2015-й, запроваджено додатковий імпорتنний збір з метою стабілізації платіжного балансу держави.

Слід зазначити, що структура вітчизняної податкової системи відповідає архітектоніці податкових систем країн з розвинутою економікою, а також країн з трансформаційною економікою у складі Європейського Союзу, що свідчить про тенденцію уніфікації оподаткування [5]. З урахуванням підписання та ратифікації

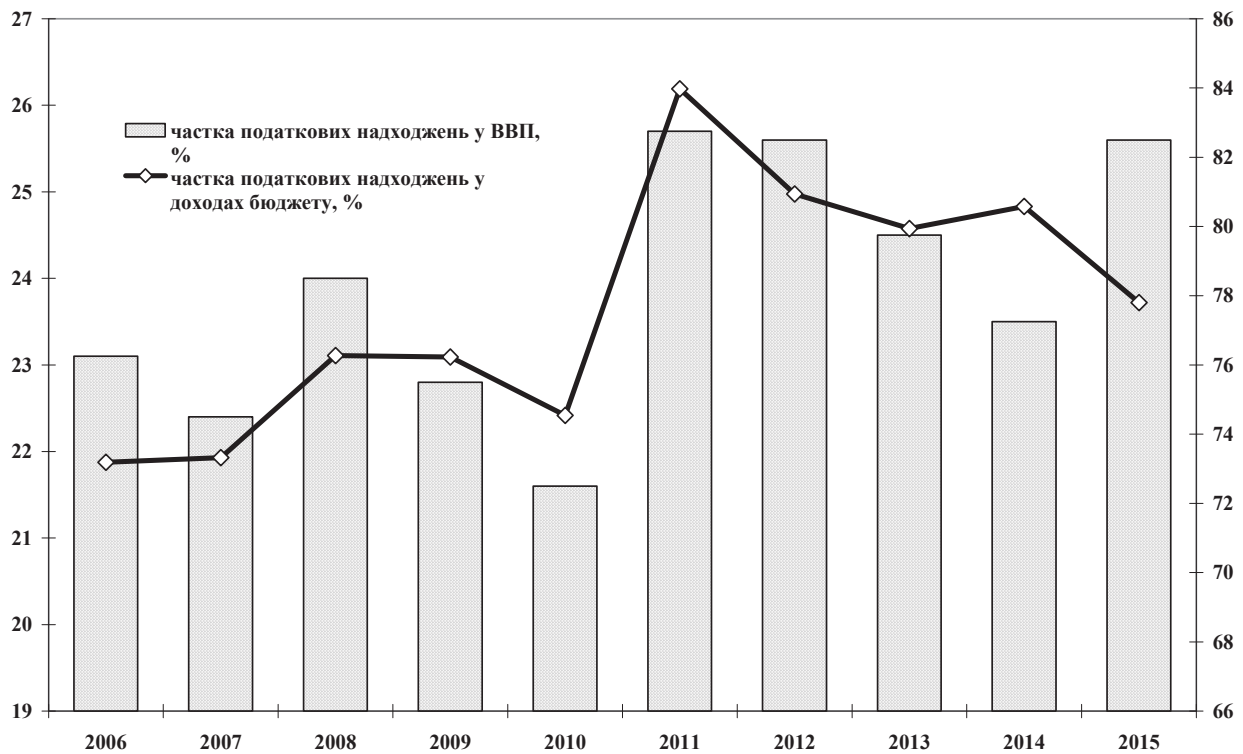

Рис. 1. Динаміка частки податкових надходжень у валовому внутрішньому продукті та доходах зведеного бюджету в період 2006–2015 років

Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їх державами-членами Україна взяла на себе зобов'язання щодо послідовної зміни структури оподаткування, яка функціонує в країнах членах ЄС, підвищення ставок акцизного податку на тютюнові вироби до рівня відповідних країн-членів, з якими спільний кордон, імплементації принципів прозорості механізму податкового адміністрування, удосконалення механізму та процедури бюджетного відшкодування податку на додану вартість, активізацію боротьби з ухиленням від сплати податків.

Вагомим завданням реалізації механізму податкового регулювання є створення сприятливих умов для розвитку підприємництва та забезпечення формування необхідного обсягу доходної частини бюджету для реалізації поставлених завдань. Ефективність функціонування податкової системи певною мірою визначається рівнем поєднання та узгодженості фіскальної та стимулюючої складової. На сучасному етапі розвитку фінансово-економічних відносин функціонування податкової системи спрямовано на вирішення важливих суспільних проблем — досягнення соціальної справедливості та активізації економічного розвитку.

Грошово-кредитна політика як елемент фінансової політики держави характеризується такими основними елементами: обсяг емісії, монетизація економіки, реальний, номінальний та ефективний курс національної валюти, рівень ризику в банківській системі, облікова ставка. В рамках цієї політики відбувається забезпечення симбіозу контролю над виконанням основних параметрів фінансової системи з активним їх управлінням на основі інструментів грошово-кредитного регулювання, в першу чергу ринкових механізмів.

Забезпечення цінової стабільності виступає пріоритетним завданням грошово-кредитної політики держави. Формуючи більш передбачуване середовище для довгострокового планування і прийняття економічних рішень, а також забезпечуючи збереження доходів населення, цінова стабільність збільшує довіру до національної валюти, створює умови для зростання інвестицій і структурних змін в економіці. Таким чином, стабільно низька інфляція сприяє підвищенню добробуту

громадян, тобто досягненню кінцевої мети державної економічної політики.

Проблема оптимальної інфляції та інституційного визначення центрального банку має велике теоретичне і практичне значення для країн з трансформаційною економікою. Для розвинутих країн в теперішній час вважається, що щорічна інфляція не повинна перевищувати двох-трьох відсотків. Для країн, що розвиваються емпіричні спостереження показали, що при інфляції вище 40 відсотків, економічне зростання припиняється. Як практичний орієнтир приймається, що інфляція не повинна перевищувати 10 відсотків.

В економічній системі, особливо в умовах трансформаційної економіки, не вистачає великого запасу вільної купівельної спроможності, тому інноваційний розвиток має фінансуватися за рахунок новоствореної купівельної спроможності, що є рушійною силою, яка здатна забезпечити розвиток. Питання може бути вирішене за допомогою створення купівельної спроможності, зокрема банківськими та іншими фінансово-кредитними установами, а засоби кредитної політики мають виступати як стимулюючими, так і стримуючими інструментами впливу на циклічний рух та економічний розвиток. Це питання варто розглядати не лише в контексті створення, але й вивільнення, виведення, накопичення та ефективного використання в цілому фінансових активів, здатних забезпечити реалізацію грошово-кредитної політики країни.

Необхідною умовою ефективного впливу грошово-кредитної політики на економіку через управління процентними ставками є плаваючий валютний курс. Виступаючи вбудованим стабілізатором, плаваючий валютний курс дозволяє економіці адаптуватися до зміни зовнішніх умов. Цей варіант не перешкоджає визначенню та формуванню тенденцій в динаміці курсу національної валюти, обумовлених дією фундаментальних макроекономічних чинників. Курс визначається співвідношенням попиту на іноземну валюту і її пропозицією на внутрішньому валютному ринку. Механізм впливу процентної ставки на інфляцію або трансмісійний механізм грошово-кредитної політики є процесом поступового поширення відповідного сигналу банківської системи

країни про збереження або зміну облікової ставки і майбутньої її траєкторії від сегментів фінансового ринку на реальний сектор економіки і в результаті на інфляцію. Зміна рівня облікової ставки транслюється в економіку по різних каналах: процентному, кредитному, валютному, каналу вартості активів.

Звідси випливає, що роль грошово-кредитної політики в регулюванні економіки країни збільшується в умовах нестабільності зовнішньоекономічних відносин. У цих умовах для забезпечення сталого розвитку держава має використовувати такі інструменти грошово-кредитної політики: ставку рефінансування, мінімальні резервні вимоги, операції на відкритому ринку. Ефективність даних інструментів грошово-кредитної політики при їх узгодженому використанні дозволить уникнути негативних наслідків економічних коливань. Вагомим завданням грошово-кредитної політики є створення умов для економічного зростання країни. Однак найчастіше внесок цієї політики в реалізацію зазначеної задачі обмежується лише забезпеченням цінової стабільності. Між тим глобальна фінансово-економічна криза і міжнародний досвід щодо подолання його наслідків показали, що цінова стабільність є необхідною, але не достатньою умовою для довгострокового зростання економіки. Для досягнення цієї мети необхідне посилення участі комерційних банків в розвитку економічних суб'єктів. Однак орієнтація грошово-кредитних інститутів на фінансовий результат знаходиться в протиріччі із загальноекономічними завданнями, що зумовлює потребу в пошуку напрямів досягнення балансу між цільовими орієнтирами економічного розвитку, потенціалом комерційних банків і сферою їх інтересів.

Стабільність цін може бути забезпечена використанням різних режимів грошово-кредитної політики. Вибір режиму грошово-кредитної політики представляється складною проблемою, яка не отримала однозначного теоретичного рішення. Наразі економічна наука розглядає такі основні режими грошово-кредитної політики: таргетування пропозиції грошей, таргетування курсу валюти і таргетування інфляції. В умовах трансформаційних процесів здійснення грошово-кредитної політики пов'язане з існуванням множинності цілей, що передбачає використання проміжного режиму. Варто зазначити, що грошово-кредитна та бюджетно-податкова політика є найбільш потужними інструментами державного регулювання соціально-економічного розвитку країни. Формування та реалізація дієвої фінансової політики має ґрунтуватись на сукупності принципів та методів, що визначають базисну модель співвідношення та взаємодії цих складових.

Процес удосконалення державної фінансової політики повинен супроводжуватись підвищенням якості інституційного забезпечення середовища фінансового механізму економічного розвитку. До найважливіших напрямів такого удосконалення можна віднести: підвищення якості розвитку людського потенціалу, збільшення частки високотехнологічної складової економіки, покращення стійкості фінансової системи держави, підвищення дієвості впливу фінансових інструментів на темпи економічного зростання, удосконалення механізму реалізації державно-приватного партнерства.

ВИСНОВКИ

Державне регулювання розвитку економіки є вагомим, динамічною складовою фінансового механізму економічного зростання, що спрямований на забезпечення збалансованого розвитку реального та фінансового сектору економіки. Важливим є проведення інституційної модернізації механізмів бюджетної, податкової, митної, грошово-кредитної політики. В умовах рецесії бюджетна політика має реалізовувати адаптаційно-регуляторний потенціал з метою виходу на поступове економічне зростання. При цьому бюджетна політика, як вагомий інструмент системи державного ре-

гулювання економіки повинна спиратися на довгострокову програму економічного і соціального розвитку країни. На результативність здійснюваної бюджетної політики впливає якісний рівень розвитку інституційного середовища економіки, економічна кон'юнктура, в тому числі зовнішня, а також визначені пріоритети соціально-економічного розвитку країни. Дієвість реалізації податкової політики, певною мірою, визначається рівнем поєднання та узгодженості фіскальної та регулюючої функції податків. Важливим є проведення виваженої монетарної політики, підвищення рівня її узгодженості та координації з бюджетно-податковою політикою з метою зростання рівня її впливу на досягнення макроекономічної стабільності та подальшого стимулювання розвитку вітчизняної економіки.

Література:

- Barro R. Determinants of Economic Growth: A Cross-Country Empirical Study. — MIT Press Books, The MIT Press, edition the 1st. — Vol. 1. — 1997. — 120 p.
- Даниленко А.І. Посилення державних підойм ефективного використання фінансових ресурсів / А.І. Даниленко // Економіка України. — 2015. — № 4. — С. 28—35.
- Лисяк А.В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України: монографія / А.В. Лисяк. — К.: ДНУ АФУ, 2009. — 594 с.
- Лук'яненко І.Г. Моделювання впливу змін фіскальної політики на економіку України / І. Г. Лук'яненко // "Бізнес Інформ". — 2012. — № 4 (411). — С. 197—201.
- Пасічний М.Д. Система бюджетного регулювання економіки України в умовах економічної кризи / М.Д. Пасічний // Теоретичні та прикладні питання економіки. — 2010. — Вип. 21. — С. 361—369.
- Соколовська А.М. Фіскальна політика в Україні та її макроекономічні наслідки / А.М. Соколовська // Фінанси України. — 2014. — № 1. — С. 17—32.
- Федосов В. М. Багатство й фіск: світова парадигма оподаткування / В.М. Федосов, С.В. Львовчкін, Г.М. Яренко // Фінанси України. — 2013. — № 4. — С. 7—26.
- Чугунов І.Я. Бюджетна політика економічного розвитку / А.В. Павелко, І.Я. Чугунов // Вісник КНТЕУ. — 2015. — № 2 (100). — С. 64—73.

References:

- Barro, R. J. (1997), Determinants of economic growth: A cross-country empirical study, The MIT Press, USA
- Danylenko, A. I. (2015), "Strengthening of state's levers of efficient use of financial resources", *Ekomyka Ukrayiny*, vol. 4, pp. 28—35.
- Lysiak, L. V. (2009), *Biudzhetna polityka u systemi derzhavnoho rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy* [Budget policy in the system of public regulation of social and economic development in Ukraine], *Akademiia finansovoho upravlinnia*, Kyiv, Ukraine.
- Lukyanyenko, I. H. (2012), "Modeling the impact of fiscal policy changes on economy of Ukraine", *"Biznes Inform"*, vol. 4 (411), pp. 197—201.
- Pasichniy, M.D. (2010), "System of budgetary regulation of Ukrainian economy in the period of crisis", *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, vol. 21, pp. 361—369.
- Sokolovska, A. M. (2014), "Fiscal policy in Ukraine and its consequences", *Finansy Ukrayiny*, vol. 11, pp. 17—32.
- Fedosov, V. M. Liovochkin, S. V. Yarenko, G. M. (2013), "Wealth and fisk: global paradigm of taxation", *Finansy Ukrayiny*, vol. 4, pp. 7—26.
- Chuhunov, I.Ya. Pavelko, A.V. (2015), "Budget policy of economic development", *Visnyk KNTEU*, vol. 2 (100), pp. 64—73.

Стаття надійшла до редакції 25.05.2016 р.